

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

209132

การพัฒนารูปแบบการวางแผนจำหน่ายผู้ป่วยที่มีเลือดออกทางเดินอาหารส่วนต้น
ที่ห้องศัลยกรรมชาย 2 โรงพยาบาลขอนแก่น : การวิจัยเชิงปฏิบัติการ

THE DEVELOPMENT OF DISCHARGE PLANNING MODEL FOR PATIENTS
WITH UPPER GASTROINTESTINAL BLEEDING AT MALE SURGICAL WARD II,
KHON KAEN HOSPITAL : ACTION RESEARCH

นางสาวนุศรภุช อดิภา

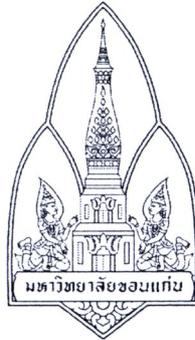
วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

พ.ศ. 2553

209132

การพัฒนารูปแบบการวางแผนจำหน่ายผู้ป่วยเลือดออกทางเดินอาหารส่วนต้น
ตึกศัลยกรรมชาย 2 โรงพยาบาลขอนแก่น: การวิจัยเชิงปฏิบัติการ

THE DEVELOPMENT OF DISCHARGE PLANNING MODEL FOR PATIENTS WITH
UPPER GASTROINTESTINAL BLEEDING AT MALE SURGICAL WARD II,
KHON KAEN HOSPITAL: ACTION RESEARCH

นางสาวชุตระกูด หลีกตา

วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

พ.ศ. 2553

การพัฒนารูปแบบการวางแผนจำหน่ายผู้ป่วยเลือดออกทางเดินอาหารส่วนต้น
ตึกศัลยกรรมชาย 2 โรงพยาบาลขอนแก่น: การวิจัยเชิงปฏิบัติการ

นางสาวชอุระกุล หลักตา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น

พ.ศ. 2553

**THE DEVELOPMENT OF DISCHARGE PLANNING MODEL FOR PATIENTS WITH
UPPER GASTROINTESTINAL BLEEDING AT MALE SURGICAL WARD II,
KHON KAEN HOSPITAL: ACTION RESEARCH**

MISS CHUTAKOOL LUKTA

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF NURSING SCIENCE
IN ADULT NURSING
GRADUATE SCHOOL KHON KAEN UNIVERSITY**

2010

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

หลักสูตร

พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่

ชื่อวิทยานิพนธ์: การพัฒนารูปแบบการวางแผนจำหน่ายผู้ป่วยเลือดออกทางเดินอาหาร

ส่วนต้นตึกศัลยกรรมชาย 2 โรงพยาบาลขอนแก่น: การวิจัยเชิงปฏิบัติการ

ชื่อผู้ทำวิทยานิพนธ์: นางสาวชุตระกุล หลักตา

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์	ผศ.ดร. โสภิตา ทัดพินิจ	ประธานกรรมการ
	อาจารย์ ดร. อภิญญา วงศ์พิริยโยธา	กรรมการ
	ผศ.ดร.นงลักษณ์ เมฆากาญจนศักดิ์	กรรมการ
	รศ. อำพน ศรีรักษา	กรรมการ

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์:

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงลักษณ์ เมฆากาญจนศักดิ์)

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร. ลำปาง แม่่นมาตย์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร. เอี่ยมพร ทองกระจาย)

คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น

ชูตระกูล หล็กดา. 2553. การพัฒนารูปแบบการวางแผนจำหน่ายผู้ป่วยเลือดออกทางเดินอาหาร
ส่วนต้น ตึกศัลยกรรมชาย 2 โรงพยาบาลขอนแก่น: การวิจัยเชิงปฏิบัติการ. วิทยานิพนธ์
ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: ผศ.ดร. นงลักษณ์ เมธากาญจนศักดิ์

บทคัดย่อ

209132

การวิจัยครั้งนี้ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการระดับความเข้าใจร่วมกัน (Mutual collaborative action research) มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการวางแผนจำหน่ายผู้ป่วยที่มีเลือดออกทางเดินอาหารส่วนต้น ตึกศัลยกรรมชาย 2 โรงพยาบาลขอนแก่น กลุ่มผู้ร่วมวิจัยในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วยพยาบาลวิชาชีพ ตึกศัลยกรรมชาย 2 โรงพยาบาลขอนแก่น จำนวน 15 คน และผู้ป่วยที่มีภาวะเลือดออกทางเดินอาหารส่วนต้นจำนวน 30 คน ระยะเวลาดำเนินการวิจัย ตั้งแต่เดือนมกราคม 2552 ถึง ธันวาคม 2552

ขั้นตอนการวิจัยประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ขั้นแรกเป็นขั้นทำความเข้าใจและวิเคราะห์สถานการณ์ คือ การวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาการวางแผนจำหน่ายผู้ป่วย และปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ขั้นที่สองเป็นการพัฒนารูปแบบการวางแผนจำหน่ายผู้ป่วยที่มีเลือดออกทางเดินอาหารส่วนต้น ซึ่งมีลักษณะเป็นวงจรประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติ การสังเกตและการสะท้อนการปฏิบัติเพื่อปรับปรุงจนกระทั่งได้รูปแบบที่เป็นความต้องการร่วมกันของผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย ทำให้ได้เครื่องมือสำหรับการวางแผนจำหน่ายได้แก่ 1) คู่มือการวางแผนจำหน่ายผู้ป่วยที่มีเลือดออกทางเดินอาหารส่วนต้นที่ได้รับการรักษาด้วยการส่องกล้อง 2) คู่มือการให้ความรู้ผู้ป่วยที่มีเลือดออกทางเดินอาหารส่วนต้น 3) แนวทางการวางแผนจำหน่ายผู้ป่วยที่มีภาวะเลือดออกทางเดินอาหารส่วนต้น 4) แบบฟอร์มการวางแผนจำหน่ายผู้ป่วยเลือดออกทางเดินอาหารส่วนต้น (UGIB) โรงพยาบาลขอนแก่น ขั้นที่สามคือ ขั้นประเมินผลการทดลองใช้วางแผนการจำหน่ายที่พัฒนาขึ้น โดยประเมินจากผู้ร่วมวิจัย 2 กลุ่ม คือ กลุ่มพยาบาลและกลุ่มผู้ป่วย ผลที่ได้คือพยาบาลส่วนใหญ่เห็นด้วยและมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการวางแผนจำหน่ายที่พัฒนาขึ้นคิดเป็นร้อยละ 89.77 สำหรับกลุ่มผู้ป่วยมีค่าคะแนนความรู้และค่าคะแนนพฤติกรรมการดูแลตนเองเพิ่มขึ้น ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ด้านความพึงพอใจการวางแผนจำหน่ายได้ค่าคะแนนร้อยละ 89.72 ผู้ป่วยส่วนใหญ่เห็นด้วยต่อรูปแบบการวางแผนจำหน่ายที่ได้รับการพัฒนาขึ้น

209132

ปัจจัยที่ช่วยให้การศึกษาครั้งนี้สำเร็จได้ประกอบด้วย 1) กลยุทธ์ในการสร้างสัมพันธภาพ 2) การระดมสมองให้ข้อมูล ให้ความรู้และพูดคุยสะท้อนคิด เป็นตัวขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลง 3) นโยบายที่สะท้อนความต้องการของหน่วยงาน 4) การสนับสนุนจากผู้บริหาร และ 5) การเสริมสร้างพลังอำนาจ

Chutakool Lukta. 2010. **The Development of Discharge Planning Model for Patients with Upper Gastrointestinal bleeding at Male Surgical ward II, Khon Kaen Hospital: Action Research.** Master of Nursing Science Thesis in Adult Nursing, Graduate School, Khon Kaen University.

Thesis Advisor: Assistant Professor Dr. Nongluk Methakarnjanasak

ABSTRACT

209132

This mutual collaborative action research aimed to develop discharge planning model for patients with upper gastrointestinal bleeding at male surgical ward II, Khon Kaen Hospital. The subjects consisted of 15 registered nurses at male surgical ward II, Khon Kaen Hospital and 30 upper gastrointestinal bleeding patients at male surgical ward II, Khon Kaen Hospital. This research conducted during January 2009 - December 2009.

The research process consisted of three steps. First step was the process of discharge planning analysis and the analysis of factors related to discharge planning in the real context. The second step was the process of discharge planning development which was consisted of planning, practicing, observation and reflection. The outputs which derived from the second step were 1) the discharge planning handbook for upper gastrointestinal bleeding patients with laparoscopic surgery 2) the knowledge management handbook for upper gastrointestinal bleeding patients 3) guidelines of discharge planning of upper gastrointestinal bleeding patients 4) the discharge planning forms of upper gastrointestinal bleeding patients in Khon Kaen hospital. The third step was the process of discharge planning evaluation, which were assessed from 15 registered nurses and 30 patients who participated in the study. The results showed that almost nurses agreed with this discharge planning model and the satisfaction rate were 89.77 percents. At the end of enrolling the program, the knowledge score and self-care behaviors score in the participated patients were increasing and reached the target goal (more than eighty percents). Patient satisfaction for discharge planning model were 89.72 percents. Factors influencing success of the discharge planning development were 1) the strategic of relationship building 2) Brain stroming , education, and reflection which were enhancing changes in the process of development 3) the congruencebetween policy and organizational need 4) support from leaders and 5) empowerment.

งานวิทยานิพนธ์นี้ขอมอบส่วนดีให้บุพการีและคณาจารย์

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้เพราะความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นงลักษณ์ เมธากาญจนศักดิ์ ซึ่งได้กรุณาให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ตลอดจนสนับสนุนให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์เป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โสภิตา ทัดพินิง อาจารย์ ดร.อภิญา วังษ์พิริยโยธา และรองศาสตราจารย์ อำพน ศรีรักษา ซึ่งได้กรุณาให้แนวทาง และข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่กรุณาตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย พร้อมให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ กราบขอบพระคุณท่านผู้อำนวยการ หัวหน้าหอผู้ป่วย ตลอดจนเจ้าหน้าที่หอผู้ป่วยสัลยกรรมชาย 2 โรงพยาบาลศูนย์ขอนแก่น ทุกท่าน ที่ได้เอื้ออำนวยความสะดวกอย่างดียิ่งในการดำเนินการและเก็บรวบรวมข้อมูล รวมถึงผู้ป่วยเลือกออกทางเดินอาหารส่วนต้นทุกท่าน ที่กรุณาให้ความร่วมมือในการวิจัยจนสำเร็จลุล่วงมาด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อวิญญู หลักตา และคุณแม่สหว่าย หลักตา บุคคลอันเป็นที่เคารพรัก เทิดทูนบูชา ที่กรุณาอบรมสั่งสอนจนสำเร็จในวันนี้ ตลอดจนครอบครัว และเพื่อน นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาทุกท่าน ที่คอยเป็นกำลังใจและให้ความช่วยเหลือในทุกๆ ด้าน ขอบคุณพี่น้องต่างสาขาที่ช่วยแบ่งปันความทุกข์และคอยให้กำลังใจเสมอมา ขอขอบพระคุณสถาบันที่ได้ให้ความรู้และประสบการณ์อันมีคุณค่า และประโยชน์ที่ได้จากการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ขอบแต่ผู้ที่อยู่เบื้องหลังความสำเร็จที่ได้กล่าวถึงและไม่ได้กล่าวถึงในที่นี้ ทุกๆท่าน

ชูตระกูล หลักตา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
คำอุทิศ	ง
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
2. คำถามการวิจัย	6
3. วัตถุประสงค์การวิจัย	6
4. ขอบเขตของการวิจัย	6
5. คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	6
6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	8
7. กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	8
บทที่ 2 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
1. แนวคิดเกี่ยวกับผู้ป่วยที่มีภาวะเลือดออกทางเดินอาหารส่วนต้น และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
2. แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนการจำหน่ายผู้ป่วย	17
3. แนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการ	26
4. แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ	34
5. แนวคิดเกี่ยวกับความรู้	38
6. ทฤษฎีการดูแลตนเอง	40
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนจำหน่าย	42
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	50
1. ระเบียบวิธีวิจัย	50
2. พื้นที่ทำการศึกษา	50

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
	51
	51
	53
	57
	58
	58
	59
	60
บทที่ 4	61
1. สภาพพื้นที่	61
2. หอผู้ป่วยศัลยกรรมชาย 2	62
3. อัตราการเข้ารับการรักษาตัวของผู้ป่วยเลือดออก ทางเดินอาหารส่วนต้น	69
4. การวางแผนจำหน่ายผู้ป่วย	73
5. สรุปจุดเด่นจุดด้อยในพื้นที่ที่ทำการศึกษา	74
บทที่ 5	75
1. ขั้นทำความเข้าใจและวิเคราะห์สถานการณ์	75
2. ขั้นดำเนินการ	83
3. ขั้นประเมินผล	92
4. มุมสะท้อนของผู้วิจัย	101
5. อภิปรายผลการศึกษา	106
บทที่ 6	113
1. สรุปผลการวิจัย	113
2. บทเรียนที่ได้จากงานวิจัย	116
3. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้	117

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	117
เอกสารอ้างอิง	118
ภาคผนวก	127
ภาคผนวก ก	128
	- รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ
	- เอกสารรับรองการทำวิจัยในมนุษย์
ภาคผนวก ข	131
	การพิทักษ์สิทธิ์ของการวิจัย
ภาคผนวก ค	135
	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล
ภาคผนวก ง	144
	- แนวทางการวางแผนจำหน่ายผู้ป่วยที่มีภาวะเลือดออกทางเดินอาหารส่วนต้น
	- แบบฟอร์มการวางแผนจำหน่ายผู้ป่วยเลือดออกทางเดินอาหารส่วนต้น (UGIB) โรงพยาบาลขอนแก่น
ภาคผนวก จ	149
	คู่มือการวางแผนจำหน่ายผู้ป่วยที่มีภาวะเลือดออกทางเดินอาหารส่วนต้นที่ได้รับการรักษาด้วยการส่องกล้อง
ภาคผนวก ฉ	154
	คู่มือการให้ความรู้ผู้ป่วยที่มีเลือดออกทางเดินอาหารส่วนต้น
ประวัติผู้เขียน	159

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1	แสดงวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ข้อมูลที่รวบรวม และแหล่งข้อมูล	55
ตารางที่ 2	แสดงข้อมูลผู้ป่วย UGIB แผนกศัลยกรรมทั่วไป (หอผู้ป่วยศัลยกรรม ชาย 1, 2 ศัลยกรรมหญิง 1, 2) โรงพยาบาลขอนแก่น ปี พ.ศ. 2548-2552	69
ตารางที่ 3	แสดงข้อมูลผู้ป่วย UGIB ตึกศัลยกรรมศัลยกรรมชาย 2 โรงพยาบาลขอนแก่น ปีงบประมาณ 2552	70
ตารางที่ 4	แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ป่วย จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพสมรส ศาสนา ระดับการศึกษา และอาชีพ	93
ตารางที่ 5	แสดงข้อมูลโดยทั่วไปของผู้ป่วย จำแนกตาม รายได้ สิทธิการรักษา ประวัติการผ่าตัด และประวัติการเข้ารับการรักษา ดังนี้	94
ตารางที่ 6	แสดงผลการประเมินระดับความพึงพอใจของผู้ป่วยต่อ การวางแผนจำหน่าย	96
ตารางที่ 7	แสดงข้อมูลทั่วไปของพยาบาลวิชาชีพ จำแนกตาม เพศ อายุ และ สถานภาพสมรส การศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน	98
ตารางที่ 8	ผลสำรวจความพึงพอใจของพยาบาลต่อการวางแผนจำหน่าย หลังสิ้นสุดโครงการ	99

สารบัญภาพ

		หน้า
ภาพที่ 1	วงจรกิจัยเชิงปฏิบัติการ	28
ภาพที่ 2	วงจรกิจัยดำเนินงานในขั้นตอนที่ 2 ของการวิจัย	56
ภาพที่ 3	แสดงแผนผังหอผู้ป่วยศัลยกรรมชาย 2	63
ภาพที่ 4	สถานการณ์การวางแผนจำหน่ายผู้ป่วยในตึกศัลยกรรมชาย 2	81
ภาพที่ 5	แนวทางการวางแผนจำหน่ายผู้ป่วยที่มีภาวะเลือดออกทางเดินอาหาร ส่วนต้น (ทดลองใช้)	86
ภาพที่ 6	แนวทางการวางแผนจำหน่ายผู้ป่วยที่มีภาวะเลือดออกทางเดินอาหาร ส่วนต้น	89
ภาพที่ 7	กระบวนการพัฒนาการวางแผนจำหน่ายผู้ป่วยเลือดออกทางเดินอาหาร ส่วนต้น หอผู้ป่วยศัลยกรรมชาย 2 โรงพยาบาลขอนแก่น	105